

סֵפֶר
זאת
זְכָרוֹן

פְּרַשְׁתַּת נִשְׂא

ברכת הכהנים
היא ברכה
לשכינה עם בני
ישראל

בְּפְרַשְׁתַּת נִשְׂא. פְּסוּק (במדבר ו, כג-כו)
'כִּי הָיָה תְּבַרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'
כּו"א. פְּרָשְׁנו 'כִּי' נִקְרָאת הַשְּׂכִינָה פִּידוּעֵי,
'תְּבַרְכוּ' אוֹתָהּ עִם 'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' כּו"ג, אַחַר
כֵּן 'אָמַר לָהֶם יְבָרְכֶךָ' כּו"ו:
עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ 'כִּי' תְּבַרְכוּ,' דְּאִיתָא
בְּפִירוּשׁ רַש"י 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתֵם
קְרִבִים הַיּוֹם' כּו"ד (דברים כ, ג), פְּרוּשׁ,
אֶפְלוּ אִם אֵין לָכֶם כִּי אִם מְצוֹת שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל, תְּצַלִּיחוּ בְּמִלְחָמָה"ו. כֵּן גַּם כָּאֵן
יֵשׁ לְפָרֵשׁ, 'כִּי', בְּזִכּוֹת כ"ה אֲתוֹן
דִּיחֻדָּא', תְּבַרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. 'אָמַר'
הוּא שֶׁם דְּבָר כְּמוֹ 'זְכוּר' 'שְׁמוֹר', פְּרוּשׁ
רְאוּי לְאִמּוֹר לָהֶם 'יְבָרְכֶךָ' כּו"ח:

ברכת הכהנים
בזכות קריאת
שמו

'יְבָרְכֶךָ' פְּרוּשׁ יַעֲשֶׂה אוֹתָךְ בְּרִכָּה
לְהִיּוֹת שְׁפַע עוֹבֵר עַל יָדְךָ,
הֵן לְעִנְיָן נֶפֶשׁ וְכֵן לְעִנְיָן שְׁפַע גּוֹפְנֵי.
'וַיִּשְׁמְרֶךָ' יִזְמִין לָךְ מְקַבְּלֵי שְׁפַע טוֹבִים.
פְּרוּשׁ כִּי 'שְׁמוֹר' הוּא נוֹקְבָא הַמְּקַבְּלָתָּ
(ולא תבא השפּע לְבַטְלָהּ, שְׁמַעְתִּי) הוּא
בְּכָלֵל שְׁמִירָה:
'יָאֵר ה' פְּנֵיו אֵלֶיךָ,' פְּרוּשׁ יָאֵר ה' פְּנֵי
הַצְּדִיקִים הַנִּקְרָאִים 'פְּנֵיו' כְּדֹאִיתָא
בְּזִהְרֵיָא כְּשֶׁקָּבְלוּ פְּנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן זְלַח"ה
אֶמְרוּ נִקְבַּל אִפִּי שְׂכִינְתָא, דְּהֵינּוּ שֵׁישְׁמַחֵם
הַמְּקוֹם וַיִּקְבַּל תְּפִלָּתָם וַיִּתֵּן שְׂאֵלָתָם בְּסִבָּר
פְּנִים יָפוֹת. 'אֵלֶיךָ' פְּרוּשׁ לְהַשְׁפִּיעַ לָךְ.
וְעַל יְדֵי זֶה 'וַיַּחַנְדְּךָ,' יַחַנְדְּ אוֹתָךְ לְעַבְדוֹתוֹ,

'יברכך' היינו
שיוהה השפּע
עובר על ידך
'וישמרך'
שיוהו לך
מקבלי השפּע
טובים

ע"י שמקבל
הש"ת תפילת
הצדיקים
מתקרבים
אחרים
לעבודת ה'

◆ ציונים ומקורות ◆

תערצו מפניהם'. ה. סוטה מב. ו. עיין זוה"ק
ח"ג רסד: 'גליף ואתקין משה כ"ה אתוון ברזא
דפסוקא דיחודא, דכתיב (דברים ו, ד) 'שמע
ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד'. ז. רש"י
ד"ה אמור להם. ח. עיין להלן פר' נצבים (א)
ד"ה והנה פירשנו כן: 'זוה' כה תברכו את בני
ישראל, בזכות 'כה' אתוון דיחודא 'תברכו את
בני ישראל, ע"כ כתיב 'אמור' בקמץ תחת
האל"ף, לשון שם דבר, כמו 'זכור' 'שמור', לשון
ראוי לאמור להם בשביל המצוה הזאת הנ"ל.
ט. עיין זוה"ק ח"א מח: י. עיין להלן פר' חוקת
(א) ד"ה פירוש על פסוק ה' שומרך: 'מקבל נקרא
שמור, ששומר ומצפה מתי נתן לו שפעו הטוב.
ועוד, אם יש לו מקבל טוב, מי שרוצה להשפיע
ומשפיע תמיד, אם יש לו מקבל טוב, שומר את
השפע שלא תבוא שפעו לבטלה וכו', זוה אומר
'ה' שומרך, שומר שלא תבוא שפּעך וזרע שלך
לבטלה, ומזווג לך זיווגך'. יא. ח"ג רסה:

א. 'דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את
בני ישראל אמור להם. יברכך ה' וישמרך. יאר
ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם לך
שלום'. ב. עיין זוה"ק ח"ב עט: ר' שמעון אמר,
'כה תאמר' (שמות יט, ג) כמא דאת אמר 'כה
תברכו, וכתוב (תהלים קמה, י) 'וחסידך
יברוכה', כלומר 'יברכו כה'. וע"ע מגן דוד
אות כ: 'צריך שתדע כי בכל מקום שתמצא
מילת 'כה' צריך אתה לדקדק בה שהיא רומזת
בשכינה, וסימניך 'שוב אל בלק וכה תדבר'
(במדבר כג, ה). וכן באלו שכתבתי 'וחסידך
יברוכה', כי המידה הזאת מתברכת ומברכת
וכו', תשגיח בו היטב ותמצא חן ושכל טוב'.
ג. עיין זוה"ק ח"ג קפה: 'כה תברכו את בני
ישראל' תברכו בהאי חסד ל'כה' ותבסמון לה
לקבליהו דישראל'. ד. 'ואומר אליהם שמע
ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם
אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל

על ידי הטובות שייטיב לך על ידי רצון הצדיק שיעשה לך כנ"ל, כמו שפתיב (תיקו"ז נח.)^{יב} 'ימינה פשוטה לקבל שבים' פרוש ימין ה' פשוטה להשפיע חסד להצדיקים, על ידי זה מקבל שבים, כי רואים שטוב לעבד את ה' יתברך בזה העולם, דאם לא כן הוא נסיון גדול, ואנו מבקשים^{יג} 'אל תביאנו לידי נסיון':

ועוד פרשנו בזמן אחר, 'יאר ה' פניו' פרוש כי יש עולם שנקרא השם יתברך באותו עולם 'אריף אנפין'^{יד}, פרוש כי הפנים נקרא רצון העליון, כי להפך חלילה הסתרת פנים נקרא דין חלילה, והחזרת פנים אלינו נקרא רחמים וחסד: והנה יש דברים שצריכים מאד לקיום עולם ואי אפשר בלעדם, תלה אותם הבורא ברוך הוא בעולם שנקרא

הסתר פנים נקרא דין וגילוי פנים נקרא חסד ורחמים

הדברים הנצרכים לקיום העולם תלויים במזל הנקרא 'אריף אנפין' כדי שלא תהיה מניעה מחמת חטא

'אריף אנפין' כדי שלא תהיה מניעה על ידי שום חטא, והוא בני חיי ומזוני שאינם תלויים בזכותא אלא במזלא^{טו}, שהוא בעולם הנקרא 'אריף אנפין'^{טז}, כי אי אפשר בלעדם, שצריך לנו להתרבות כמו שנשבע לאבותינו^{טז}, וכן הוא לצורך קיום העולם, ואחד מישראל נקרא עולם מלא^{טז}, וכן חיי וכן מזוני:

ויש עולם שהבורא ברוך הוא נקרא בו 'זעיר אנפין' כי שם יועיל זכות גם כן^{טז}, ולפעמים באותו עולם כביכול אין הפנים מאירין, וכשיש זכות וכן יש עתים מסגלים לזה שמאיר השם יתברך מעולם 'אריף אנפין' על עולם הנקרא 'זעיר אנפין' ומאיר פניו^{יז}, ומקבלים אנו כל מיני שפע ובתוכם בני חיי ומזוני, וזה יש לפרש 'יאר ה' פניו אליך':

כשיש זכות ובזמנים מיוחדים מאיר ה' מעולם 'אריף אנפין' על 'זעיר אנפין'

◆ ציונים ומקורות ◆

'מזלא' כנזכר באדרא רבא' (ח"ג קלד.). יז. בראשית כב, יז. יח. סנהדרין לו. יט. ע"ע להלן פר' עקב (ב) ד"ה ועוד טעם. כ. כללים ראשונים (רמח"ל) כלל כא: 'ענין אריך אנפין וזעיר אנפין בכלל הם היותר עיקרים שבהנהגת האצילות, והם מידת אהבתו ית' ומידת מוסר משפטו. וכל הענינים הנבחנים בז"א הם מה שיש להבחין במידת משפטו ית', וכל הנבחנים באריך אנפין הם מה שיש להבחין באהבתו ית'. והמיתוקים שעושה אריך אנפין לז"א הם מה שאהבתו ית' ממתקת מוסרו, כענין האב המכה את בנו, שאינו מכהו אלא באהבה המסותרת בלבו. ויש המיתוקים המעבירים הדין לגמרי, כגון גילוי מצח הרצון, ויש שמניחים אותו, אך ממתקים אותו, כגון הפנים דאריך אנפין וכל שאר תיקוניו, והם מה שהאהבה שבחיק האב גורמת לו לעשות עם בנו, שגורמת לו שאפילו בשעה שמכהו לא יכהו מכת אויב, ועוד גורמת לו לעבור על שורת הדין לגמרי לפעמים, כשהשעה צריכה לכך'.

יב. תפילת נעילה ליום הכיפורים, תחנון לשני וחמישי. יג. ברכות השחר. יד. עיין זוה"ק ח"ג קכט. תיקו"ז קכג: וע"ע עץ חיים שער עתיק פ"א: 'כלל העולה כי בעולם אצילות יש בו י' ספירות, והכתר הוא עתיק ואריך אנפין, וחכמה הוא אבא, ובינה היא אמא, וז' קצוות הם חג"ת נה"י הוא זעיר אנפין, ומלכות הוא נוקבא דזעיר אנפין'. טו. מו"ק כח. זוה"ק ח"ג רצב: וע"ע שערי אורה שער ו: 'וכל דינין שבעולם נידונין בסנהדרי גדולה ובאלו שלושה בתי דינין שלה, חוץ מג' דברים שאינן נידונין בבית דין של אלהים מכל וכל, אבל הם נמשכים ממקום שכולו רחמים, ואלו הם חיים ובנים ומזונות. ואף על פי שגורו בבית דין של סנהדרי גדולה של מעלה על אלו ג' דברים, אם עמד אדם ונתכוון בתפילתו עד מקור החפץ, יפיק שאלתו. וזהו שאמרו חז"ל: 'בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא'. טז. עיין שער מאמרי רשב"י שער ב דף מד. 'והנה התיקון השמיני של אריך אנפין הוא

הש"ת נוטל
ההשפעה מן
הרשעים
ונתנה
לצדיקים

וַיֵּשֶׂא ה' פְּנֵיו. כִּי הִנֵּה עַל פִּי רַב, רְשָׁעִים שׁוֹנְאִים אֶת הַצְּדִיקִים וּמְקַטְרְגִים עֲלֵיהֶם בְּדַבְּרוֹם, וְזֶה בָּא לָהֶם אִם מִצְּלִיחִים וְקִימָא^{כא} לָהֶם^{כב}, מֵה שְׂאִין כֵּן אִם הֵם עֲנִיִּים מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים, וְעוֹד יוֹתֵר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹקַח מֵהֶם הַשְּׁפַע וְנוֹתֵן לְהַצְּדִיקִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא וְנוֹתֵן לָזֶה, וְלַפְעָמִים נוֹטֵל מֵהֶם וְנוֹתֵן לְאֲשֶׁר טוֹב לָתֵן לוֹ, וְכֵן הִיָּה מִשְׁפֵּט הַמֶּלֶךְ^{כג}, שֶׁהִיָּה יְכוֹל לָתֵן הַנְּכֻסִים הַטּוֹבִים מֵהָאָדָם וְנוֹתֵן לְעַבְדָּיו וְלֹא לְאַחֲרָיו^{כד}. וְכֹתִיב גַּבִּי מִשֶּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (שְׁמוֹת ד, יט) **כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים כּו', פִּרְשׁ רַשִׁי נַעֲשׂוּ עֲנִיִּים, וְכֵן אֵיחָא בְּנִדְרִים (סד):** ^{כה} נִרְאָה לִי. זֶה אוֹמֵר כִּי אִם אֵין

שְׁלוֹם אֵין כְּלוּם^{כז}, עַל כֵּן אוֹמֵר **וַיֵּשֶׂא ה' פְּנֵיו** פְּרוּשׁ הַרְצוֹן וְהַחֲסָד שֶׁהֵטִיב לְהַרְשָׁעִים 'אֵלֶיךָ' יִקַּח מֵהֶם וְיִתֵּן לָךְ, וְעַל יְדֵי זֶה וַיֵּשֶׂם לָךְ שְׁלוֹם^{כח}:

וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ וַיֵּשֶׂא ה' פְּנֵיו לְפָרוּשׁ הָרֵאשׁוֹן^{כט}, דְּהֵינּוּ שְׂיֵשֶׂא ה' אֶת הַצְּדִיקִים וְיִרְוִמֵם אֹתָם לְמַעְלָה לְמַעְלָה לָךְ לְטוֹבְתָךְ, וְהִגֵּם שְׂיֵהִיו מַעֲשִׂיו עַל יְדֵי זֶה נִפְלְאִים בְּעֵינֶיךָ, כִּי עַל כֵּן הָיוּ קוֹרְאִים לְנַבִּיא מְשַׁעֲבֵט^ל, לָזֶה אוֹמֵר וַיֵּשֶׂם לָךְ שְׁלוֹם פְּרוּשׁ שְׂתֵּאֵהֵב אוֹתָם:

עוֹד פְּסוּק (תהלים לג, ד) 'כִּי יֵשֶׁר דְּבַר ה' כּו'. פִּרְשְׁנוּ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַכֹּל יְכוֹל מִתְּנַהֵג לְפָנִים מְשׁוֹרֵת הַדִּין, וְהוּא גַם

אף שעליית
והתרוממות
הצדיקים נראה
תמיד, תאהב
אותם

הנהגת לפנים
משורת הדין
ראויה מצד
הדין

◆ ציונים ומקורות ◆

היו המצרים פדיון של ישראל וכמו שפי' רש"י על "ויסע מלאך האלקים" שהלך על מצרים (שמות יד, יט). וכן נמי לפעמים מי שע"פ הטבע קשה להוליד נותן הש"י פדיון גוי תחתיו לזה, וכן נמי בענין מזוני שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) 'קשה כקריעת ים סוף', וכמו שפירשנו על פסוק 'ישא ה' פניו אליך', כי פנים הוא לשון רצון הפך של הסתר פנים חלילה, וזה 'ישא ה' פניו' מגוי 'אליך', להיות להגוי צער ולך הטובה, עי"ז 'וישם לך שלום' הוא מזוני, כמו שכתוב (תהלים קמו, יד) 'השם גבולך שלום חלב חיטים ישיביעך' וכן נמי לזיווגי הוא שלום בית'. כח. לעיל ד"ה יאר ה' פניו: 'פני הצדיקים הנקראים 'פניו'. כט. ראה מלכים ב ט, יא. ועיין רד"ק שם: 'היו קוראים לנביא משוגע, לפי שפעמים בעת הנבואה היה מנהגם כמו המשוגע ושיצא מדעתו, כמו שאמר (שמואל א יט, כד) 'ויפשוט גם הוא בגדיו', לפי שיש להם ביטול ההרגשות והכוחות הנפשיות, ובני ישראל הרעים שהיה דעתם ולבם אחר הבעל, היו קוראים לנביא ה' משוגע דרך בזיון'. ל. 'כי ישר דבר ה' וכל מעשהו באמונה אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ'.

כא. בדפ"ר 'והשעה קיימא'. כב. עיין ברכות ז: כג. ראה שמואל א ח, יד. כד. ע"ע להלן פר' מטו"מ ד"ה ועוד י"ל: 'שהנה פירשנו על 'ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום' שאמר המקום ב"ה למשה רבינו (שמות ד, יט) 'שוב מצרימה כי מתו כל האנשים כו', וכן עושה הש"י תמיד כשיש עוררים על עובדי השי"ת, נוטל הקב"ה ממונם ונותן לעבדיו, כמו שיש רשות למלך לעשות כדכתיב בספר שמואל, ומכ"ש לבורא כל העולמים וכו'. כה. 'כי מתו כל האנשים וכו', הנהו מי מייתי, והא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל מקום שנאמר 'ניצים' ו'נצבים' אינן אלא דתן ואבירם, אלא אמר ריש לקיש שירדו מנכסיהן וכו', ותניא ארבעה חשובין כמת עני ומצורע וסומא ומי שאין לו בנים, עני דכתיב 'כי מתו כל האנשים'. כו. עיין ספרא בחוקותי פ"א: 'שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר (ויקרא כו, ו) 'ונתתי שלום בארץ'. כז. ע"ע להלן פר' מטו"מ: 'והנה פנים הוא רצון להיפוך מהסתר פנים, וזה אומר 'ישא ה' פניו' מהרשעים אליך, עי"ז 'וישם לך שלום' כמו בדתן ואבירם'. וע"ע פר' תרומה ד"ה והנה כמו שבקריעת: 'כמו שבקריעת ים סוף